

זהות במרחב חיים משותף

חיים בשותפות

עיקרי המהלך

קידום חיים בשותפות בין כל הקבוצות שמהן מורכבת החברה בישראל הפך לאחד מאתגריה הדחופים והחשובים של החברה הישראלית. השסעים המרובים - השסע הלאומי, השסע האידיאולוגי, השסע הדתי והשסע העדתי, לצד הקיטוב ההולך וגובר והיעדרה של תרבות שיח, הם איום ממשי על דמותה העתידית של החברה בישראל.

למערכת החינוך ולאנשיה יש תפקיד משמעותי בקידום לכידות חברתית, הנשענת על יצירת מרחב חיים מכבד לכלל הזהויות וקבוצות האוכלוסייה. לכידות אין פירושה מחיקה או טשטוש זהות, אך נקודת המוצא היא שהמגוון הוא גורם בעל פוטנציאל מעשיר עבור החברה.

מטרת מהלך חיים בשותפות היא להצמיח בוגרים שיהיו אזרחים בעלי זהות עצמית מגובשת, הנוהגים בכבוד כלפי מי ששונה מהם, ומצליחים לראות גם את המשותף ולא רק את המפריד. בוגרים בעלי תחושת שייכות, מעורבות ואחריות לחברה, הרוצים לפעול כשערכי הצדק, השוויון והשמירה על המורשת חשובים להם.

חינוך חברתי קהילתי מחולל זהות בליבת הערכים

החינוך החברתי בבית הספר שואף לטפח דמות בוגר ברוח חוק החינוך הממלכתי – שיהיה אזרח המכיר את המורשת התרבותית של עמו, המעורב בחברה הישראלית הדמוקרטית, התורם לחברה ולסביבה, האוהב את ארצו ואת מולדתו והמחויב לערכיה – ולקדם את התפתחותם האישית, הערכית והמוסרית של התלמידים בחברה הישראלית בכלל ובקהילתם בפרט. התהליך מתקיים על רצף חינוכי בין גן הילדים, כיתות החינוך היסודי וכיתות העל יסודי ובחינוך הפורמלי והבלתי פורמלי ברשות המקומית.

החינוך החברתי מכונן לטפח את הלמידה החברתית כחלק גלוי בתוכנית הלימודים. בבסיס הלמידה החברתית מונח העיקרון של "למידה אגב התנסות" (דיואי, אריקסון), שהוא מתודה מרכזית להפנמת ערכים. למידה זו מתרחשת באורח החיים הבית ספרי וביצירת רצף של אחריות חינוכית בין בית הספר למסגרות חוץ בית ספריות.

3 חיים בשותפות

3 קדם יסודי

4 יסודי

5 חטיבת ביניים

6 חטיבה עליונה

- 7 שעת חינוך –
- 7 מכינה לחיים –
- 8.....הכנה לשירות משמעותי
- 9.....התפתחות אישית ומעורבות חברתית
- 9.....יסודי
- 11.....חטיבת ביניים וחטיבה עליונה
- 12.....של"ח וידיעת הארץ
- 12.....מנהיגות צעירה ומועצת תלמידים

חיים בשותפות

קדם יסודי

מה חדש

בשנת תשפ"ג יושם דגש על היכרות עם המגוון החברתי בגן ובחברה. תשולבנה פעילויות המקדמות חינוך לחיים בשותפות ומיגור גזענות – חיזוק הזהות האישית ויכולת קבלת האחר. קיום שיח על השווה והשונה בינינו, בדגש על הימנעות מביטויים עולבים כלפי מי ששונה מאתנו. חיזוק הערכים של זהות אישית, ראיית מגוון הזהויות כנכס, פיתוח סקרנות להיכרות עם האחר, סובלנות, ניהול שיח מתוך הקשבה, מציאת המשותף, וכבוד למפריד, בד בבד עם תקשורת מכבדת.

מה נקדם?

- ילדי הגן יפגינו יחס מכבד ברמה המילולית וברמה ההתנהגותית למי ששונה מהם.
 - ילדי הגן יימנעו מביטויי גזענות.
 - ילדי הגן מפגינים יכולת התמודדות עם שיח על מגוון זהויות.
 - ילדי הגן מכירים מנהגים של קבוצות שונות בחברה.
- עלייה במסוגלות הצוות החינוכי בכל הנוגע לעיסוק בהבניית זהות ובהובלת שיח מכבד לשונה

איך נקדם?

1. אבחון מתחים בגן, מיפוי אוכלוסיות שונות בגן וגיבוש דיון על כך בתוכנית החינוכית, איתור סביבה מגוונת באזור הגן וחשיפת הילדים אליה וכדומה.
2. ציון ימי שיא ושבוע שיא ארצי בנושא 'חיים בשותפות' כפי שיפורסם בערכה לגנות.

כלים ומשאבים

- פיתוח מקצועי לגנות בנושא 'חיים בשותפות'.
- בובות מגוונות או ערכת בובות פרסונה – אפשר לרכוש מתקציב הגן או הרשות המקומית, לשיקול דעת הגנת.
- ערכה לגנת - חוברת דיגיטלית (תפורסם באתר הקדם-יסודי).

יסודי

מה חדש

בשנת תשפ"ג ישם דגש על היכרות עם המגוון החברתי בכיתה, בבית הספר ובחברה כולה. תשולבנה פעילויות המקדמות חינוך לחיים בשותפות ומיגור גזענות – חיזוק הזהות האישית ויכולת קבלת האחר. קיום שיח על השווה והשונה בינינו, בדגש על הימנעות מביטויים עולבים כלפי מי ששונה מאתנו. חיזוק הערכים של זהות אישית, ראיית מגוון הזהויות כנכס, פיתוח סקרנות להיכרות עם האחר, סובלנות, ניהול שיח בתוך הקשבה, מציאת המשותף וכבוד למפריד בד בבד עם תקשורת מכבדת.

מה נקדם?

בתהליכי מדידה והערכה יוכנס "מדד השותפות" שעל פיו אפשר יהיה למפות ולהעריך את המצב הקיים, כמו גם את מה שראוי לשאוף אליו. המדדים יוכנסו בסקרי אקלים, וגם ככלי מיפוי פנימי למנהלים. בתי הספר יהיו מחויבים למדדים שיפורסמו, אשר יחזקו, בין השאר, את המודעות לזהות חברתית, סובלנות, רגישות לאי-שוויון ומוכנות לקרבה חברתית.

- התלמידים מפגינים יחס מכבד, ברמה המילולית וברמה ההתנהגותית, לשונה מהם.
- התלמידים נמנעים מביטויי גזענות.
- התלמידים מפגינים יכולות התמודדות עם שיח על מגוון זהויות.
- התלמידים בקיאים במנהגים של קבוצות שונות בחברה.
- חיזוק תחושת המסוגלות של הצוות החינוכי בכל הנוגע לקיום שיח בנושאים שנויים במחלוקת וקיום מפגשים עם קבוצות שונות בחברה.
- עלייה במספר המפגשים עם קבוצות בחברה הישראלית.

איך נקדם?

1. שילוב תחום 'חיים בשותפות' בתוכנית העבודה הבית ספרית, ביחזמות בית ספריות חדשות ובפעילויות קיימות (דיבייט, סל תרבות, ספרים מומלצים, שיר של יום ועוד).
2. השתתפות הצוות החינוכי בפיתוח המקצועי בתחום.
3. בחירה במודל "בתי ספר תאומים" או "צבר בתי ספר" השונים זה מזה, וקיום ביחד מודל של שותפות. רפרנט 'חיים בשותפות' בכל מחוז יסייע בציוות.
4. ציון ימי שיא שבוע שיא ארצי בנושא 'חיים בשותפות', השנה יחול בשבוע שבין כ"ו באדר – א' בניסן, 19 במרץ – 23 במרץ. בשבוע זה יתקיימו פעילויות שונות, כגון: למידה בנושא, תערוכת של יצירות תלמידים בנושא במרחב הבית ספרי ובמרחב הציבורי, קירות הטרוגניים במסדרונות בתי הספר, הקרנת סרטים בנושא ושיח אחריהם ועוד, וכן קיום מפגשים עם דמויות מקבוצות שונות.
5. קיום מפגשים, סיורים ולימוד משותף, בין צוותי בית הספר או תלמידים, עם צוותים או תלמידים מקבוצות שונות בחברה.
6. אופציונלי: השתתפות בתוכנית "חילופי מורים" דתי-חילוני, יהודי-ערבי-דרוזי-בדואי

כלים ומשאבים

- תוכניות תחת תת סל 'חינוך לשותפות' בגפן לבתי הספר ולרשויות.
- פיתוח מקצועי למנהלים ולמורים בנושא 'חיים בשותפות' – בהתאם לשיקול דעת המנהל.
- 'מדד השותפות' ככלי הערכה פנימי לקידום חינוך לשותפות.
- מרכזי הסימולציה בחינוך.

חטיבת ביניים

מה חדש

בשנת תשפ"ג יושם דגש על היכרות עם המגוון החברתי בכיתה, בבית הספר ובחברה כולה. תשולבנה פעילויות המקדמות חינוך לחיים בשותפות ומיגור גזענות – חיזוק הזהות האישית ויכולת קבלת האחר. קיום שיח על השווה והשונה בינינו, בדגש על הימנעות מביטויים עולבים כלפי מי ששונה מאתנו. חיזוק הערכים של זהות אישית, ראיית מגוון הזהויות כנכס, פיתוח סקרנות להיכרות עם האחר, סובלנות, ניהול שיח בתוך הקשבה, מציאת המשותף וכבוד למפריד בד בבד עם תקשורת מכבדת.

מה נקדם?

בתהליכי מדידה והערכה יוכנס "מדד השותפות" שעל פיו אפשר יהיה למפות ולהעריך את המצב הקיים, כמו גם את מה שראוי לשאוף אליו. המדדים יוכנסו בסקרי אקלים, וגם ככלי מיפוי פנימי למנהלים. בתי הספר יהיו מחויבים למדדים שיפורסמו, אשר יחזקו, בין השאר, את המודעות לזהות חברתית, סובלנות, רגישות לאי-שוויון ומוכנות לקרבה חברתית.

התלמידים מפגינים יחס מכבד, ברמה המילולית וברמה ההתנהגותית, לשונה מהם.

- התלמידים נמנעים מביטויי גזענות.
- התלמידים מפגינים יכולות התמודדות עם שיח על מגוון זהויות.
- התלמידים בקיאים במנהגים של קבוצות שונות בחברה.
- חיזוק תחושת המסוגלות של הצוות החינוכי בכל הנוגע לקיום שיח בנושאים שנויים במחלוקת וקיום מפגשים עם קבוצות שונות בחברה.
- עלייה במספר המפגשים עם קבוצות בחברה הישראלית.

איך נקדם?

1. שילוב תחום 'חיים בשותפות' בתוכנית העבודה הבית ספרית, ביחזמות בית ספריות חדשות ובפעילויות קיימות (דיבייט, סל תרבות, ספרים מומלצים, שיר של יום ועוד).
2. השתתפות הצוות החינוכי בפיתוח המקצועי בתחום.
3. בחירה במודל "בתי ספר תאומים" או "צבר בתי ספר" השונים זה מזה, וקיום ביחד מודל של שותפות. פרנט 'חיים בשותפות' בכל מחו יסייע בצוות.
4. ציון ימי שיא שבוע שיא ארצי בנושא 'חיים בשותפות', השנה יחול בשבוע שבין כ"ו באדר – א' בניסן, 19 במרץ – 23 במרץ. בשבוע זה יתקיימו פעילויות שונות, כגון: למידה בנושא, תערוכת של יצירות תלמידים בנושא במרחב הבית ספרי ובמרחב הציבורי, קירות הטרוגניים במסדרונות בתי הספר, הקרנת סרטים בנושא ושיח אחריהם ועוד, וכן קיום מפגשים עם דמויות מקבוצות שונות.
5. קיום מפגשים, סיורים ולימוד משותף, בין צוותי בית הספר או תלמידים, עם צוותים או תלמידים מקבוצות שונות בחברה.
6. אופציונלי: השתתפות בתוכנית "חילופי מורים" דתי-חילוני, יהודי-ערבי-דרוזי-בדואי
7. בתי הספר יחזקו את הזהות האישית באמצעות עבודת שורשים בכיתה ז'.

כלים ומשאבים

- תוכניות תת-סל 'חינוך לשותפות' בגפ"ן לבתי הספר ולרשויות.
- פיתוח מקצועי למנהלים ולמורים בנושא 'חיים בשותפות' – בהתאם לשיקול דעת המנהל.
- 'מדד השותפות' ככלי הערכה פנימי לקידום חינוך לשותפות.
- מרכזי הסימולציה בחינוך.

חטיבה עליונה

מה חדש

בשנת תשפ"ג יושם דגש על היכרות עם המגוון החברתי בכיתה, בבית הספר ובחברה כולה. תשולבנה פעילויות המקדמות חינוך לחיים בשותפות ומיגור גזענות – חיזוק הזהות האישית ויכולת קבלת האחר. קיום שיח על השווה והשונה בינינו, בדגש על הימנעות מביטויים עולבים כלפי מי ששונה מאתנו. חיזוק הערכים של זהות אישית, ראיית מגוון הזהויות כנכס, פיתוח סקרנות להיכרות עם האחר, סובלנות, ניהול שיח בתוך הקשבה, מציאת המשותף וכבוד למפריד בד בבד עם תקשורת מכבדת.

מה נקדם?

בתהליכי מדידה והערכה יוכנס "מדד השותפות" שעל פיו אפשר יהיה למפות ולהעריך את המצב הקיים, כמו גם את מה שראוי לשאוף אליו. המדדים יוכנסו בסקרי אקלים, וגם ככלי מיפוי פנימי למנהלים. בתי הספר יהיו מחויבים למדדים שיפורסמו, אשר יחזקו, בין השאר, את המודעות לזהות חברתית, סובלנות, רגישות לאי-שוויון ומוכנות לקרבה חברתית.

- התלמידים מפגינים כלפי השונה מהם יחס מכבד, ברמה המילולית וברמה ההתנהגותית.
- התלמידים נמנעים מביטויי גזענות.
- התלמידים מפגינים יכולות התמודדות עם שיח על מגוון זהויות.
- התלמידים בקיאים במנהגים של קבוצות שונות בחברה.
- חיזוק תחושת המסוגלות של הצוות החינוכי בכל הנוגע לקיום שיח בנושאים שנויים במחלוקת וקיום מפגשים עם קבוצות שונות בחברה.
- עלייה במספר המפגשים עם קבוצות בחברה הישראלית.

איך נקדם?

1. שילוב תחום 'חיים בשותפות' בתוכנית העבודה הבית ספרית, ביחזומות בית ספריות חדשות ובפעילויות קיימות (דיבייט, סל תרבות, ספרים מומלצים, שיר של יום ועוד).
2. שילוב הנושא 'חיים בשותפות' בשעות מעורבות חברתית ובמטלות ביצוע/עבודות חקר/במטלות הערכה חלופית.
3. ציון ימי שיא ושבוע שיא ארצי בנושא 'חיים בשותפות', השנה יחול בשבוע שבין כ"ו באדר – א' בניסן, 19 במרץ – 23 במרץ. בשבוע זה יתקיימו פעילויות שונות, כגון: למידה בנושא, תערוכת של יצירות תלמידים בנושא במרחב הבית ספרי ובמרחב הציבורי, קירות הטרוגניים במסדרונות בתי הספר, הקרנת סרטים בנושא ושיח לאחריהם ועוד, וכן קיום מפגשים עם דמויות מקבוצות שונות.
4. קיום מפגשים, סיורים ולימוד משותף, בין צוותי בית הספר או תלמידים, עם צוותים או תלמידים מקבוצות שונות בחברה.
5. אופציונלי: השתתפות בתוכנית "חילופי מורים" דתי-חילוני, יהודי-ערבי-דרוזי-בדואי.

כלים ומשאבים

- תוכניות תחת תת-סל 'חינוך לשותפות' בגפ"ן לבתי הספר ולרשויות.
- פיתוח מקצועי למנהלים ולמורים בנושא 'חיים בשותפות' – בהתאם לשיקול דעת המנהל
- 'מדד השותפות' ככלי הערכה פנימי לקידום חינוך לשותפות
- מרכזי הסימולציה בחינוך.

חינוך חברתי-קהילתי מחולל זהות בליבת הערכים

שעת חינוך – ליבת החינוך החברתי-קהילתי

מאגר לאומי חדשני לשעת חינוך המבוסס על אבני היסוד של החינוך החברתי. המאגר הוא ליבת החינוך החברתי באורח החיים הבית ספרי. באמצעות המאגר הלאומי, אפשר לבנות תוכנית בית ספרית בהלימה לדגשים חברתיים-ערכיים לכיתות י"ב.

במאגר הוטמעו יחידות היברידיות ומערכים לחינוך חברתי הנותנים בידי המחנך כלים לעיסוק בנושאים רב תחומיים, תוספתיים לנלמד בתחומי הדעת, במטרה לדון בשאלות ערכיות, בנושאי אקטואליה, זהות, מעורבות חברתית, סולידריות, מנהיגות, מחויבות למדינה, בגרות בעולם משתנה ועוד. וכן לציון ימי לוח, חגים ומועדים בלוח השנה.

- [סילבוס שעת המחנך \(מרחב פדגוגי\)](#)
- [המאגר הלאומי לשעת חינוך](#)
- [ליבת החינוך החברתי](#)

מכינה לחיים – חטיבה עליונה

עיקרי המהלך

"מכינה לחיים" מבוססת על מאפייני הלמידה החברתית-ערכית ומקדמת למידה אגב התנסות במצבי חיים ובקבלת החלטות על ידי התלמידים ואגב ביסוס תפיסת הקהילתיות והשותפות בבתי הספר והטמעת הלמידה הרגשית-חברתית כתשתית מערכתית לכלל פעילות מערכת החינוך. מטרת התוכנית היא יצירת מרחב להצמחת אנשים ערכיים המעצבים את זהותם האישית והחברתית, הפעילים ומעורבים בחייהם האישיים ובחברה, וצידם במיומנויות ובכלים להתמודדות מיטבית עם מציאות חיים באמצעות הדגשת תהליכי פיתוח אישיים וחברתיים בהתמקדות בזהות, בשייכות ובערכים אשר יהיו חלק משמעותי ומכונן מחיי היומיום של הלומדים. התוכנית מדגישה העברת אחריות והובלה אל הלומדים ומכינה אותם לאתגרים הנכונים להם ביציאתם לחיים הבוגרים. היא שואפת לקדם גיבוש ערכים, רכישה והבנה של ידע ופיתוח מיומנויות על פי תפיסת הלמידה המתחדשת והיא תתכתב עם תהליכי התחדשות הלמידה בחטיבה העליונה ועם שיוני חווית הלמידה.

מה חדש

ההשתתפות בתוכנית "מכינה לחיים" בתשפ"ג מבוססת על מגוון ערוצי פעולה בתוך מערכת גפ"ן ומחוצה לה (לדוגמה: תת סל מענים חברתיים, ערכיים וקהילתיים וסלים נוספים).

מה נקדם

- עלייה בממוצע הבית ספרי בכלל מרכיבי התמונה החינוכית הקשורים לעידוד מעורבות חברתית ואזרחית: עידוד לגילוי מנהיגות, לחברות בתנועת נוער, לפעילות בחיים האזרחיים, לעזרה בפעילות התנדבותית למען הקהילה, לקידום יחמות חברתיות במעורבות חברתית.
- שביעות רצון התלמידים מתוכנית "מכינה לחיים" בשאלוני המדגם המחולקים לתלמידים.
- יצירת שיתופי פעולה המערבים את משתתפי התוכנית בקהילה העוטפת את בית הספר.

- חיבור לתשתית החינוך הבלתי פורמלי הקיימת ברשות ובסביבתה.

איך נקדם

1. בחירה במוביל "מכינה לחיים" בית ספרי.
2. בחירה במודל הפעלה מתוך המודלים שמפרסם מינהל חברה ונוער.
3. כתיבת תוכנית בית ספרית, תכנון לוח זמנים ומערכת שעות והגשתם לממונה חינוך חברתי קהילתי במחוז.
4. פיתוח תכנים לתוכנית הבית ספרית בשיתוף התלמידים.
5. גיבוש תפיסה וסדירויות בנושאים:
 - אחריות ושיתוף תלמידים והרחבת מרחבי הניהול העצמי שלהם
 - שיתוף מנהלים, צוותי חינוך ותלמידים בקבלת החלטות לשם פיתוח מנהיגות בית ספרית
 - בניית מסגרות פעולה משותפות בין הורים, מורים ותלמידים וגורמי קהילה בצורה סדירה ובעידוד קידום יחמות חברתיות וקהילתיות
 - העברת שאלון הערכה מדגמי לתלמידים בסוף שנת הפעילות

כלים ומשאבים

- איגום סל מענים דרך מערכת גפ"ן (לדוגמה: סל מענים חברתיים, ערכיים וקהילתיים, סל פעילויות העשרה ותרבות ועוד)
- השתלמות למובילי "מכינה לחיים" מטעם חינוך חברתי קהילתי, מינהל חברה ונוער, לפי פרסום מינהל חברה ונוער (לפרטים אפשר לפנות למייל: yaelku2@education.gov.il). לפרטים נוספים על התוכנית אפשר לפנות למינהל חברה ונוער במחוז.
- הכשרה מקצועית בת 30 שעות למוביל חדש והשתתפות במפגשים במחוז – בהתאם לבחירת מנהל

הכנה לשירות משמעותי

תוכנית הכנה לצה"ל המתמקדת בטיפוח מדדי חוסן

עיקרי המהלך

אחד התפקידים המרכזיים של מוסדות החינוך הוא לטפח בבני הנוער את המעורבות החברתית ולעודד אותם לקבל על עצמם תפקידי שירות למען הקהילה, החברה והמדינה. התוכנית "נכונות לשירות והכנה לצה"ל" היא התשתית המחייבת והבסיסית להכנה לשירות משמעותי. זוהי תוכנית רב שלבית להכנת תלמידי שכבות י', י"א וי"ב המתמקדת בטיפוח חוסן לקראת שירות משמעותי בצה"ל ובשירות לאומי אזרחי.

בשנים האחרונות, אנו עדים לעלייה במדדי נשר בשנת השירות הראשונה, לפיחות במספר המתגייסים לשירות ולשירות משמעותי קרבי, וביכולת להתמודד עם אתגרים ולקבל סמכות, על ירידה בנכונות לשרת וברמת השרידות בשירות. משום כך, עלה צורך להתאים את תוכנית ההכנה לצה"ל לאתגרים אלו

באמצעות שילוב למידה רגשית חברתית בתהליכי ההכנה לשירות לצד תהליכי ההוראה, הלמידה וההערכה במערכת החינוך.

מה חדש

בשנת תשפ"ג, נשלב בתכנית ההכנה פעולות לחיזוק החוסן האישי והיכולת להתמודד עם אתגרים ועם קשיים באמצעות תכנים שמפותחים במינהל ח"ן ובאמצעות סדנות ייעודיות של משרד הביטחון ושל מערך מגן חיל חינוך. מטרת הסדנות היא לחזק ולהגביר מוטיבציה לשירות לצד חיזוק מיומנויות אישיות רגשיות וחברתיות העוסקות ביכולת הפרט להתמודד עם קבלת סמכות, עם משמעת, עם אתגרים ועם אכזבות.

מה נקדם

1. מיומנויות של ניהול עצמי ומודעות עצמית במטרה להגביר את יכולת ההתמודדות עם מכשולים, להגיב טוב יותר לקשיים ולאכזבות ולחדד תהליכי קבלת החלטות בהקשר של השירות הצבאי של השירות הלאומי אזרחי, של תהליכי מיון ושיבוץ, של בחירה במסגרות המשך, של שרידות בשירות ועוד.
2. עלייה במדד נכונות לשירות ובחירה בתפקידים משמעותיים
3. עלייה באחוז המתגייסים הבוחרים במסלולי פיקוד, הדרכה ומנהיגות
4. ירידה באחוזי הנשר הבית ספריים
5. עלייה במספר התלמידים הפונים למסגרות טרום צבא: מכינות, ש"ש, מכינות אופק, ישיבות הסדר, מדרשות וכו'

איך נקדם

1. מינוי בעל תפקיד לתכלול תחום ההכנה לשירות משמעותי בבית הספר (מתוך סל חינוך חברתי)
2. בניית תוכנית הכנה לשירות המבוססת על נתוני הגיוס הבית ספריים שצה"ל מעביר בכל שנה.
3. לכל מוסד חינוכי, ייבנה סל מענים מתוך התוכניות המשרדיות ומתוך סל המענים החברתיים קהילתיים שבמערכת גפ"ן.
4. הכנה לשירות לאומי אזרחי לאוכלוסיות בעלות פטור – נעודד אוכלוסיות במיקוד בעלות פטור משירות בצה"ל להתנדבות בשירות לאומי אזרחי.

כלים ומשאבים

- מתווה הכנה לצה"ל מינהל ח"ן
- חזר מנכ"ל נכונות לשירות ומוכנות לצה"ל
- הכנה לשירות לאומי אזרחי

התפתחות אישית ומעורבות חברתית

יסודי

עיקרי המהלך

מעורבות חברתית בחינוך היסודי מטפחת לומדים מעורבים חברתית במעגלים הולכים ומתרחבים, כשהצוות החינוכי מלווה את התפתחותם הרגשית, הקוגניטיבית והחברתית של הלומדים. מהלכי המעורבות החברתית יטפחו לומדים עצמאיים, בעלי תחושת מסוגלות ומשמעות, המרגישים שייכים לחברה, המתנסים בגילוי אחריות ויחמה והתורמים לסביבתם.

כל הצוות החינוכי יהיה שותף לטיפול תלמידים יזמים וילווה את ההתנסות במעורבות חברתית במסגרות מגוונות מותאמות גיל (ועדות, מועצות, תפקיד לכל תלמיד).

מה נקדם

1. קידום למידה והתנסות במעורבות חברתית, ערנות לסובב, שיתוף והשתתפות ועשייה למען הזולת ולמען הסביבה במעגלים הולכים ומתרחבים בהתאם לגיל הלומדים.
2. יחמות חברתיות ערכיות של ילדים וליווי בלמידה ובהתנסות בזמנים ייעודיים ובאורח החיים הבית ספרי.
3. התנסות תלמידים, החל מכיתה א', במילוי תפקיד בכיתה, בבית הספר או בקהילה.
4. אה, סעלייה במספר המורים המלווים תלמידים למעורבות חברתית.
5. חיזוק תחושת המסוגלות של הצוות החינוכי בליווי התלמידים בשלבי תכנון היחמה, הביצוע, הרפלקציה והמשוב.
6. שיפור במדדי מעורבות חברתית ב'תמונת המצב'.
7. עלייה בגילויי אחריות, בהתמדה וביחמה בקרב ילדי בית הספר שתבוא לידי ביטוי במיפוי הבית ספרי.
8. עלייה במספר תחומי הדעת המשלבים היבטים של מעורבות חברתית בלמידה וביישום הנלמד.
9. הערכת המעורבות החברתית (האחריות, ההתמדה והיחמה).

איך נקדם

1. הפעלת תוכנית ספירלית למעורבות חברתית בהובלת הרכז החברתי ערכי (כדוגמת: תפקיד לכל תלמיד, שגרירי מפתח הל"ב – מחוברים).
2. למידה לצד התנסות – התוכנית הבית ספרית תשלב למידה לצד התנסות בכיתה, בבית הספר ובקהילה בהלימה לגיל החל מכיתה א'.
3. איתור זיהוי – מיפוי תחומי העניין של התלמידים וכישוריהם כשלב מקדים לחלוקת התפקידים.
4. קיום שיח, למידה והתנסות במסגרות זמן (בשיעורי חינוך – מפתח הל"ב, במפגשים עם הורים ועם הקהילה, בתחומי הדעת וכו').
5. הכשרת הצוות החינוכי – הכשרת הצוות החינוכי לליווי הלומדים בשלבי ההכשרה, הביצוע וההערכה, בהובלת הרכז החברתי ערכי ומומחים בתחום.
6. הוקרה – הוקרת התלמידים, המורים וההורים המעורבים חברתית בזמנים קבועים לאורך השנה.

כלים ומשאבים

- תוכנית לקידום מעורבות חברתית בגפ"ן – "שגרירי מפתח הל"ב – מחוברים"
- תוכנית תפקיד לכל תלמיד
- כלים להערכת המעורבות החברתית
- ספריית סרטונים שפותחו באגף לחינוך יסודי – המחלקה לחינוך לחיים בחברה
- גלריית יחמות למעורבות חברתית
- הכשרות לחינוך חברתי ערכי בפיתוח האגף לחינוך יסודי – המחלקה לחינוך לחיים בחברה (לפרטים יש לפנות למנחה המחוזית לחינוך חברתי ערכי)

חטיבת ביניים וחטיבה עליונה

עיקרי המהלך

מטרת התוכנית למעורבות חברתית היא לטפח לומדים עצמאיים, מעורבים, בעלי תודעה, רגישות חברתית וחוסן נפשי, אכפתיים ואחראיים הרואים במעורבות החברתית ערך ודרך חיים. התוכנית מבוססת על הגישה הפדגוגית של למידה אגב שירות (service learning), הכוללת שלושה מרכיבים: לימוד עיוני, התנסות מעשית ורפלקציה – משוב. מהות התוכנית היא לאפשר למידה משמעותית באמצעות העצמת הלומד כיום וכמוביל שינוי חברתי.

השנה נתמקד בטיפוח ובהטמעה של התהליך הזמי במודל "יוצרים שינוי" להובלת יחמה חברתית המאפשרת לתלמידים לחבר בין הנלמד בכיתה בתחומי הדעת לבין מצבי חיים אמיתיים שבהם אפשר ליישם את הנלמד. כן הדבר מאפשר לתלמידים להתנסות בתהליכים הכוללים: איתור צרכים, השתלבות במתן מענים לצרכים שאותרו ופיתוח יחמות לשינוי ולשיפור חברתי.

מה נקדם

1. עלייה באחוז התלמידים המצטיינים בתוכנית.
2. עלייה בממוצע הבית ספרי בכלל מרכיבי התמונה החינוכית הנוגעים בעידוד מעורבות חברתית ואזרחית.
3. עלייה באחוז התלמידים השותפים לתהליכי זמות ולהובלת שינויים בבית הספר ובקהילה.
4. עלייה במספר תחומי הדעת המחברים בין תחום הדעת למעורבות חברתית.

איך נקדם

1. הקצאת זמן לליווי ההתנסות במערכת השעות, כולל זמן לשיח רפלקטיבי – לשקול דעת מנהל.
2. הקצאת זמן מתוך השעות הפרטניות של כל מורה לחיבור תחום הדעת למעורבות – לשקול דעת מנהל.
3. הכשרת צוותי החינוך לקיום שיח רפלקטיבי מעצים ולהנחייה של תהליך זמי במודל יוצרים שינוי.
4. עידוד המורים לחיבור תחומי הדעת למעורבות חברתית.
5. הרחבה והעמקה של מגוון תחומי המעורבות ושילוב בני הנוער בפיתוח המגוון.

כלים ומשאבים

- התפתחות אישית ומעורבות חברתית - החוברת המלאה לבתי ספר תיכוניים
- חזר מנכ"ל התפתחות אישית ומעורבות מינואר 2018
- חזר מנכ"ל נוהל הסדרה מספטמבר 2020
- יוצרים שינוי תוכנית התפתחות אישית ומעורבות חברתית
- השתלמות לחדרי מורים מטעם מינהל חברה ונוער כפי שיפורסם (לפרטים, אפשר לפנות לממוני חח"ק במחוזות) – בהתאם לשקול דעת מנהל
- מערכת טריביו ליעול תהליך הניהול של התוכנית בבית הספר

של"ח וידיעת הארץ

מסע שואה ותקומה ממשבר לצמיחה

המסע מחזק בקרב בני הנוער את האהבה ואת תחושת השייכות לארץ, לעם ולמדינה. המסע נועד להנחיל את זיכרון השואה ואת משמעויותיה ולעודד נכונות למילוי חובות חברתיות ולאומיות באמצעות קיום תהליכים חינוכיים בכיתה ובשדה ויצירת מפגש חווייתי בלתי אמצעי בין התלמיד לעמו ולאוצרו. מסע שמטרתו הנחלת משמעויות היסטוריות, מוסריות, חינוכיות, יהודיות ואנושיות הקשורות בשואה ובתקומה בקרב תלמידי שכבת י"ב כדור העתיד שיהיה עליו להמשיך ולעצב את עתידם של עם ישראל ושל מדינת ישראל ואת קיומם. המסע מחזק את הקשר של התלמידים אל עברם הקיבוצי-יהודי, מכיר להם את העושר הרוחני תרבותי של החיים היהודיים שלפני מלחמת העולם השנייה, מעמיק את הזדהותם עם גורל העם היהודי ואת מחויבותם להמשכיות החיים היהודיים ולקיומה הריבוני של מדינת ישראל כמדינה ציונית, דמוקרטית והומניסטית. הפעילות כלולה בתוכנית מערכת גפ"ן המשרדית.

של"ח וידיעת הארץ ליבת הטיולים

- "נעלה לירושלים" – את התוכנית "נעלה לירושלים" פיתח אגף של"ח וידיעת הארץ, אשר פועל לחזק בקרב בני הנוער את האהבה ואת תחושת השייכות לארץ, לעם ולמדינה ולבירתה ירושלים. משמעות ייחודית לירושלים בחיי העם היהודי, ושורשי קיומו נעוצים בה. היא המרכז הלאומי, הרוחני והדתי של עם ישראל לדורותיו. כוונת התוכנית היא ליצור תהליך לימודי וערכי בבית הספר היסודי, בחטיבת הביניים ובחטיבה העליונה, לחיזוק הקשר אל ירושלים באמצעות ביקורים וסיורים בה. התהליך החינוכי יתבסס על לימוד בבית הספר של פרקים מעברה ומהווייתה של העיר, שילוב סיורים בשכונותיה ובאתריה יעצים את החוויה. תוכנית נעלה לירושלים

מנהיגות צעירה ומועצת תלמידים

תוכנית מנהיגות צעירה ומועצת התלמידים בבית הספר מטפחת מנהיגות ייצוגית נבחרת ומקדמת את הערכים הדמוקרטיים בבית הספר ובקהילה. הפעילות של חברת התלמידים ושל מועצות התלמידים מזמנת התנסות באזרחות פעילה ובאקטיביזם חברתי, אגב עמידה על זכויות האדם והאזרח, מעורבות בחיי בית הספר, טיפוח אקלים מיטבי וחיזוק זיקת התלמידים והשתייכותם להוויה הבית ספרית והקהילתית. מועצת תלמידים היא חלק מגלגל המועצות, הכולל גם ייצוג ברמת הרשות המקומית, ברמה מחוזית וברמה ארצית. מלבד פעילות בבית הספר, הנציגים משתתפים גם בפעילות חוץ בית ספרית, כמו: אירועים, כנסים, ימי הכשרה וייצוג התלמידים והנוער בפני מקבלי החלטות.

בבתי הפר פועלות קבוצות מנהיגות צעירה שונות: מנהיגות לפי תחומי עניין, מש"צים, ממ"צים, מד"צים ועוד.

מינהל חברה ונוער – מנהיגות צעירה ומועצות תלמידים